

Išlaidos mažinamos

Atsiliepdami į [ekonominę krizę](#), Lietuvos [Vyriausybė](#) mažina algas ir kitas [išlaidas](#). Tačiau ne visi su tuo sutinka. Ką tu galvoji?

Seimas ir valdininkai. Rodydami pavyzdį, kaip reikia [diržus suveržti](#), pirmieji sau [algas](#) sumažino seimo nariai. Jie penktadaliu (20%) sumažino algas seimo nariams, ministrams ir aukštiems valdžios pareigūnams. Taip žada sutaupyti iki \$3,000,000,000 Lt.

Lietuvos [Ministras pirmininkas](#) Andrius Kubilius

„Mažėjimas bus labai [diferencijuotas](#). Labiausiai – Seimo nariams ir ministrams bei visiems aukštiems pareigūnams. Jiems 20% ir daugiau gali mažėti. Mažiausiai mažės tiems, kas mažiausiai uždirba. Tai bus nuo tada, kai Seimas priims [pataisus](#) – mes tikimės, kad nuo

gegužės 1 dienos“, – teigė Ministras pirmininkas Andrius Kubilius.

Teisingumo ministerija. Algos sumažintos 15%. Atsisakyta 8 [pareigybių](#). „Atsisakyti dalies darbuotojų niekuomet nėra lengvas [sprendimas](#), tačiau [privalome](#) dirbti efektyviai bei atsižvelgiant į esamą situaciją veržtis diržus kartu su visais“, - pareiškė Teisingumo ministras Remigijus Šimašius.

Teisingumo ministras Remigijus Šimašius

Šimašius taip pat žada mažinti [nekilnojamo turto sandorų notarinio tvirtinimo](#) kainą. Kaina gali atpigti iki 50%.

Šimašius taip pat mažins išlaidas, įsigyjant [energetinio naudojimo sertifikavimą](#).

Čia tik keleta pavyzdžių, ką Teisingumo ministerija daro, kad išlaidos mažėtų.

Vidaus reikalų ministerija. Pernai spalio 1 d. algos [teisėsaugininkams](#) buvo padidintos. Dabar jų atlyginimai bus sumažinami maždaug 12% ir nukris į ankstesnį lygį, ar truputį mažiau.

Vidaus reikalų ministras Raimundas Palaitis

Vidaus reikalų ministras Raimundas Palaitis pripažįsta, kad jau ir dabar „pakankamai pareigūnų dirba iš idėjos“, negaudami atlyginimo už

[viršvalandžius](#) ir naktinį darbą.

Alternatyva, Palaičio teigimu, yra į tarnybą priimti [bedarbius](#) ir esamiems pareigūnams radikaliai sumažinti darbo užmokestį. Tada būtų „daug policininkų, bet neaiškios [kokybės](#)“. Jis to tikrai nenori daryti.

Taip pat būtų galima [atšaukti](#) užsienyje esančius ryšių karininkus. To kol kas rimtai nesvarsto.

Tačiau Palaitis atkreipė dėmesį, kad gali būti, kad biudžetas bus ir toliau mažinamas, jei ekonomika mažės daugiau, negu dabar manoma. Tada vėl reikės apgalvoti viską iš naujo.

Švietimo ministerija. Mokyklas ir jų finansus tvarko vietovės valdžia (miesto ar apylinkės). Jos gauna iš Ministerijos pinigus pagal mokinių skaičių ir nustato oficialų mokytojų atlyginimą.

Nuo sausio 1 d. oficialus mokytojų atlyginimas padidėjo 10%. Tačiau pinigai, kuriuos mokytojai uždirbs gali sumažėti dėl įvairių priežasčių.

Vaikų skaičius Lietuvoje mažėja. Todėl mokyklos gaus mažiau pinigų ir gali būti, kad nebegalės užmokėti mokytojoms Ministerijos nustatytos algos. Jos bus priverstos

[konsoliduotis](#), o tai reiškia, kad vienos mokytojos praras tarnybas ir vienos mokyklos bus uždarytos.

Taip pat bus mažinamos [papildomo auklėjimo](#) valandos. Tai sumažins pinigus, kuriuos mokytojos uždirba.

Nors švietimo diržai bus suveržiami, Švietimo biudžetas šiais metais bus 119,500,000 Lt didesnis, nei pernai.

[Užsienio reikalų ministerija](#). Bendras ministerijos biudžetas bus sumažintas 14%.

Užsienio reikalų ministras
Vygaudas Ušackas

- Visose [diplomatiniuose](#) gyvenimo lygio vietos koeficientas bus sumažintas 5%. Tai sumažins išmokas diplomatinėms atstovybėms darbuotojams.

- Transporto išlaidos bus mažintos 40%. Taip pat bus [draudžiama](#) ambasadoms pirkti naujas

transporto priemones.

Tai tik pora pavyzdžių, kaip Ministerija įgyvendins savo biudžeto mažinimo planą.

[Kultūros ministerija](#). Ministerijos 2009 m. biudžetas bus 17,600,000 Lt didesnis, nei pernai. Nepaisant to, reikės mažinti numatytas išlaidas.

Kultūros ministras Remigijus
Vilkaitis

- Reikės per pusę sumažinti išlaidas projektui „Vilnius – Europos kultūros sostinė“ (daugiau apie šį projektą žr. „Laikai vaikams“ [lapkričio numerį](#)). Ieškoma 15,000,000 Lt papildomų lėšų šiam

projektui iš [verslininkų](#). Vyriausybės [kancleris](#) Deividas Matulionis kreipėsi paramos į [bendroves](#), pvz., „Lietuvos geležinkeliai“, „LEO LT“, „Mažeikių nafta“, „Klaipėdos nafta“, „Lietuvos elektrinė“, „TEO LT“, „Achema“, „Omnitel“, ir kt.

- Sumažintas biudžetas įvairiems kultūriniais projektams, pvz., orkestriniams koncertams, vaidinimams ir džazo programoms.

Tai tik keleta pavyzdžių, kaip Lietuvos Vyriausybė mažina išlaidas.

2009 metų Lietuvos valstybės biudžetą sudaro 25,400,000,000 Lt [pajamų](#) ir 26,900,000,000 Lt išlaidų. Taigi, kitais metais numatytas beveik 1,500,000,000 Lt [deficitas](#). Palyginimui: 2008 metų valstybės biudžete buvo [numatyta](#) 25,500,000,000 Lt pajamų, 26,500,000,000 Lt išlaidų, deficitas – 1,000,000,000 Lt.

Štai Ministro pirmininko Andriaus Kubiliaus žodžiai, priimant naują biudžetą: „Šiandien skiname vaisius, išaugusius iš tų sėklų, kurios buvo sėjamos per [pastaruosius](#) metus. Vaisiai yra [kartūs](#). Visi esame [atsakingi](#), ypač buvusios valdančios partijos, kad tie vaisiai kartūs. Buvome per mažai atsakingi, [nesugebėjome](#) suvaldyti procesų, tad tuos labai karčius vaisius tenka patiems valgyti ir siūlyti visiems kitiems”.

Vieni sako, kad mažinti valstybinį biudžetą yra [klaida](#) dėl sekančios priežasties: Sumažintas biudžetas reiškia, kad daug žmonių turės mažiau pinigų. Bus mažiau perkama. Taigi, bus mažiau surinkta [mokesčių](#). Mažiau žmonių dirbs. Taigi, bus mažiau surinkta darbo mokesčių. O kai vyriausybė surinks mažiau mokesčių, turės dar daugiau mažinti išlaidas. Tai [užburtas ratas](#).

Iš kitos pusės, jei Vyriausybė nemažins biudžeto, skolintojai jai neskolins reikiamų pinigų. Atsitiks panašiai, kas atsitiko Latvijai (žr. „Laikai vaikams“ kovo numerį) ir Lietuva turės paskelbti [bankrotą](#).

Ką tu galvoji? Ar vyriausybė klysta, mažindama biudžetą? Ką tu darytum, jei būtum Lietuvos Ministras pirmininkas? Parašyk mums redaktore@laikaivaikams.org

Žodynėlis.

ekonominė krizė: kai trūksta pinigų apmokėti darbuotojams ir pirkti prekes. Manoma, kad šiuo metu pasaulyje vyksta ekonominė krizė, panaši į Didžiąją depresiją (Great Depression) 1930-tais ir 1940-tais metais; economic crisis

Vyriausybė: Ministras pirmininkas ir jo ministrai. Lietuvos Vyriausybėje šiuo metu yra 14 ministrų:

- Aplinkos ministerija
- Finansų ministerija
- Krašto apsaugos ministerija
- Kultūros ministerija
- Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
- Susisiekimo ministerija
- Sveikatos apsaugos ministerija
- Švietimo ir mokslo ministerija
- Teisingumo ministerija
- Užsienio reikalų ministerija
- Ūkio ministerija
- Vidaus reikalų ministerija
- Žemės ūkio ministerija
- Energetikos ministerija

Prime Minister and his Cabinet

išlaidos: kiek biudžete numatyta išleisti pinigų; expenditures

alga: uždarbis; wage

seimas: valdžios dalis, kuri išleidžia įstatymus; Congress

diržus suveržti: ryžtis mažiau išleisti pinigų; tighten belts

Ministras pirmininkas: Prime Minister

diferencijuotas: nevienodas, bus atsižvelgta į įvairias sąlygas; differentiated

pataisa: pakeitimas; change

Teisingumo ministerija: Ministry of Justice

pareigybė: pozicija, kur atliekamos užduotys, pareigos; office, post

sprendimas: priimtas nutarimas; decision

privalome: turime, yra mūsų pareiga; we must

nekilnojamas turtas: pastatai, namai; real estate

sandora: sutartis, kontraktas; agreement, contract

notarinis tvirtinimas: notarization

energetinio naudojimo sertifikavimas: uždokumentavimas, kiek kuro ir elektros sunaudoja namas ar patalpos; energy efficiency rating

teisėsaugininkas: kuris eina teisės saugojimo pareigas, pvz., policija ir gaisrininkai

Vidaus reikalų ministerija: Ministry of Internal Affairs

viršvalandžiai: valandos darbo, kurios viršija normą (40 valandų į savaitę laikoma norma); overtime

bedarbis: žmogus, kuris neturi darbo ir gauna bedarbio pašalpą iš valdžios; unemployed worker

kokybė: išsilavinimo ir patirties tinkamumo laipsnis; quality

atšaukti: gražinti iš užsienio į Lietuvą, pvz., policininkus, kurie eina stebėtojų ir saugumo pareigas dėl Europos Sąjungos; to recall

Švietimo ir mokslo ministerija: Ministry of Education and Science

konsoliduoti: susijungti – tuo būdu, bus daugiau mokinių kiekvienai mokytojai; to consolidate

papildomas auklėjimas: užsiėmimai su mokiniais po pamokų, pvz., teatro klubas, sporto klubas, ir pan.; extracurricular educational activities

Užsienio reikalų ministerija: Ministry of Foreign Relations

diplomatinėse atstovybėse: kituose kraštuose gyvena lietuviai, kurie dirba Užsienio reikalų ministerijai, tam kraštui atstovaudami Lietuvą

gyvenimo lygio vietos koeficientas: šalyse, kur pragyventi yra brangiau, negu Lietuvoj, prie algos pridedamas priedas, kad atstovas neturėtų iš kišenės apmokėti už aukštesnes to krašto kainas; cost of living adjustment

draudžiama: neleidžiama; forbidden

Kultūros ministerija: Ministry of Culture

Valdovų rūmai: šiuo metu Vilniuje šalia katedros, Gedimino bokšto kalno papėdėje statomi rūmai, kuriuose veiks muziejus ir bus salės, kuriose vyks renginiai – kultūrinis centras. Jis vaizduoja senovės valdovų rūmus.

verslininkas: verslo vadas; businessman

kancleris: ministro pirmininko vyriausiasis patarėjas, Vyriausybės rūmų direktorius, pavaldus ministrui pirmininkui

bendrovė: įstaiga; company

pajamos: uždarbis, įplaukos – valdžios pajamos ateina daugumoj iš mokesčių; income (taxes)

deficitas: Kai valdžia išleidžia daugiau pinigų, negu mokesčiais gauna, jos skola vadinama deficitu; deficit

numatyti: iš anksto su šiokiu tokiu pagrindu spėti, kaip bus; to foresee

pastaruosius: praėjusius; last, foregoing

kartus: nemalonus skonis; bitter

atsakingas: kuris už ką atsako; responsible

nesugebėti: nemokėti; we were unable, we didn't know how

klaida: nukrypimas nuo to, kaip turėtų būti; mistake

mokestis: valdžios įplauka. Kai gaunama alga, dalis jos atiduodama valdžiai. Kai kas perkama, dalis kainos yra mokama kaip mokestis valdžiai; tax

užburtas ratas: vis eis blogyn ir blogyn; vicious circle, downward spiral

bankrotas: valstybė ar firma bankrutuoja, kai nebegali apmokėti savo [skolų](#). Normaliai, valstybės ir firmos nuolat skolinasi ir skolas (su [palūkanom](#)) tvarkingai apmoka. Tačiau jei valstybė ar firma skolinasi žymiai daugiau, negu galės apmokėti, niekas nenori jai skolinti pinigų, nes žino, kad skolos neatgaus. Tada valstybė ar firma turi sumažinti savo [išlaidas](#), kad skolintojas sutiktų skolinti pinigus; bankruptcy

skola: loan

palukanos: interest